

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: **Kateřina HROUDNÁ**

Vysoká škola: Pedagogická fakulta JU

Katedra českého jazyka a literatury

Aprobace: čeština - dějepis

Datum odevzdání posudku: 17. května 2008

Recenzent*] diplomové práce

PhDr. Věra Pospíšilová

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jazyková a stylistická analýza barokního kázání o svatém Václavu [téma]

Diplomová práce má podat analýzu jazyka a stylu kázání o sv. Václavu Karla Račina, které je součástí jeho nejrozsáhlejší práce *Sněm nebeských Svatých a Světíc božích* z roku 1712. Více než polovina práce je věnována literárněhistorickým a teoretickým otázkám souvisejícím s vymezením pojmu baroka, jeho periodizací, významným badatelům, ale i teorii a dějinám kazatelství. Poměrně široký záběr práce s sebou nese jistá úskalí v podobě drobnějších nepřesností, např. již Woellflin aplikoval pojem baroka na literaturu konce 16. a následujícího 17. stol. (na základě analýzy Ariostova *Zuřivého Rolanda* a Tassova *Osvobozeného Jeruzaléma*), vedle něj měl být jmenován i Cysarz, který prací *Německé barokní básnictví* spustil lavinu zájmu o barokní literaturu (diplomantka se o něm zmiňuje až na str. 34.). Problematické je dále vymezení barokní doby letopočty 1600 až 1700, vedené zjevně snahou najít „jádro“ baroka společné celé Evropě. Podobně složité by bylo patrně dokládat barokní rysy v tvorbě Michelangelově. Plocha úvodních kapitol je příliš malá na dokazování pravdivosti místy odvážných spekulací.

Pro české baroko využívá diplomantka periodizace V. Černého, která je přínosná svým interdisciplinárním synchronním pohledem, ale vzhledem k tomu, že autor uspořádal svůj soubor studií *Až do předsíně nebes* v roce 1972, je třeba přihlédnout i k pracím novějším. Bez konkrétních příkladů a bližšího vysvětlení nepůsobí přesvědčivě konstatování o vulgárnosti a vykonstruovanosti jazyka Adama Michny. Podobně úvaha o „době temna“ působí v současné době poněkud anachronicky a formulace, že *obecně bývá dobou temna nazýváno celé baroko*, neobstojí ani zaštitěna Černým či Hrabákem. Spíše, než přesvědčovat čtenáře o opaku, je vhodné vycházet z toho, kdy která studie vznikla. V přehledu barokní literatury by se mohla objevit jména jako např. Vierius, Jestřábský, Tranoscus, Kořínek aj., i když pojednání o dějinách literatury doby baroka není jádrem práce. Podobně mohly být zmíněny v kapitole o barokologickém bádání i další osobnosti, působící po roce 1989 (např. Kopecký, Stich, Sládek) a několik sborníků, které o baroku doposud vyšly. (Někteří autoři, Kopecký, Hashemi, jsou uvedeni v jiných souvislostech.)

Druhá kapitola diplomové práce je věnována kazatelství od jeho předkřesťanských počátků k baroku, uvádí a komparuje různé barokní kazatelské teorie, ale nezmiňuje rozdíl mezi kázáním a homilií, i když sami kazatelé od rozlišování obou postupně upouštěli, jak uvádí Kopecký. Zatímco kapitoly o literatuře jsou vzhledem k zadání práce poněkud předimenzované, pasáže o historii kazatelství postrádají významná jména. Kopecký hovoří o čtyřech vrcholech barokního kazatelství, diplomantka se o reprezentantech jednotlivých mezníků nezmiňuje ani v jiné souvislosti (S.V. Scipio Plzeňský, *Postila*, 1618, M.V. Šteyer, *Postila katolická*, 1691, J. Kleklar, *Semen verbi Dei*, 1701, Bílovský, *Cantator cygnus* ... 1720, ale nezmiňuje ani Koniáše, T.X. Laštovku aj., dále množství kázání u příležitosti kanonizace Jana Nepomuckého).

Následující kapitola pojednává o barokní češtině, jsou pečlivě popsány hláskové změny, morfologie, diferenciací životných a neživotných maskulin aj. na pozadí humanistické češtiny, zajímavé je konstatování odporu vůči pronikání cizích slov do češtiny, který vyústil v puristické

tendence. Diplomantka jmenuje významné české gramatiky a jejich díla, mezi nimiž ale nelze postrádat mluvnicki Šteyerovu nebo Jandytovu. Opět se domníváme, že právě těmto pasážím mělo být věnováno více pozornosti a informace měly být podrobnější.

Ve třetí kapitole najdeme pojednání o kultu sv. Václava, látka je podána na základě primární i sekundární literatury na pozadí politických událostí václavské doby. Následuje výčet latinských a staroslověnských legend o sv. Václavu, pro úplnost mohl být zmíněn svatováclavský chorál, který pěkně dokládá vzrůst úcty k zemskému patronovi, a literární texty, které byly věnovány sv. Václavu v době baroka, opět s ohledem na zaměření práce (např. B. Bridel, *Studně zdravohojitelná svatého Václava knížete*, 1659).

Čtvrtá kapitola pojednává o životě a díle Karla Račína, autor je vřazen do kontextu barokní literatury a postaven po bok soudobým spisovatelům – Šteyerovi, Náchodskému, Holanovi, Beckovskému atd. Diplomantka konstatuje, že o autorově životě není příliš mnoho informací, a věnuje se jeho literární tvorbě. Svatováclavské kázání je součástí *Sněmu nebeských Svatých a Světíc božích*. Poukazuje na závislost Račínovy práce na Suriově *Vitae sanctorum*. Najdeme informaci o světcích, jimž jsou věnována další kázání, a kategorizaci těchto světců podle M. Hashemi (biblické postavy, sv. rodina a nebiblické postavy: světci domácí a cizí). Račín si z domácích světců zvolil Václava, Ludmilu, Vojtěcha a Prokopa, bylo by zajímavé zamyslet se nad tím, proč nevěnuje svůj kazatelský zájem dalším zemským patronům. Kapitola je uzavřena zmínkou o badatelích, kteří věnovali svou pozornost Račínovi.

Následující kapitola se zabývá jazykovou analýzou Račínova kázání *Na den sv. Václava knížete a patrona Českého království*. V úvodu se diplomantka zmiňuje, jakými jazykovými problémy se bude zabývat a jak bude postupovat, upozorňuje na pravopisnou rozkolísanost textů vzniknuvších v 17. a 18. stol., jako např. psaní *i/y*, předložek a předpon *s/z*. Informace a psaní velkých písmen u substantiv jistě potěší každého dnešního uživatele. V této i následujících kapitolách o hláskosloví je třeba ocenit pečlivost a píli, s jakou se diplomatka popisu jednotlivých jevů věnuje, a množství excerpovaného materiálu.

Kompozici Račínova kázání je věnována další kapitola, která by ale snesla logičtější umístění před pojednání o jazykových jevech. V úvodu se poněkud nešťastně již potřetí opakuje informace o verších z Jeremiáše, jejich překlad a některé další údaje uvedené v předchozích kapitolách. Při charakteristice jednotlivých částí kázání diplomantka zdařile využívá kapitoly věnované teorii kazatelství. Pěkně interpretuje paralelu mezi funkcí lidských orgánů a vládou dobrého panovníka, všímá si Račínova podání sv. Václava jako služebníka lidu a církve a s tím souvisejícím protireformačním zaměřením některých částí kázání (např. kritika husitů a Jana Husa). Z dalších zajímavých paralel diplomatka připomíná paralelu kníže - lev, od níž autor opět přechází k charakteristice sv. Václava jako dobrého panovníka. Z exempla o boji Přemysla Otakara II. s Bélou Uherským vychází přirovnání sv. Václava ke Kristu. V poslední části kázání se vrací autor zpět k legendistické látce. Z kázání, jak zdůrazňuje diplomantka, zaznívá především oslava Václavových ctností a balbínovské vlastenectví, důležitý je také etický a didaktický akcent, který snad mohl být zmíněn podrobněji. Závěrečná kapitola se pak vyjadřuje téměř výhradně k jazykovým jevům popsaným v předchozích kapitolách.

Diplomová práce působí nevyváženým dojmem, přílišným důrazem na obecné otázky baroka a literární dějiny, naopak kapitolky o dějinách kazatelství a kazatelích, jakož i václavské literatury v době baroka, by si zasloužily hlubšího pohledu. Jádrem práce, jazyková analýza Račínova kázání, je výsledkem poctivé práce, za což si diplomantka zaslouží uznání.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **dobře**

podpis recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 17. května 2008

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

